

El bon català de les pedres en fa pa

written by Jaume Pros | 22 de gener de 2021

Molt sovint sentim dir que l'empenta productiva dels catalans neix de les inversions que els diferents governs espanyols han fet en aquest territori al llarg de la història. D'aquesta manera s'intenta desmuntar qualsevol teoria sobre la capacitat catalana de produir riquesa, fins i tot en les situacions més adverses. Malgrat que aquest argument es repeteix constantment, el cert és que no deixa de ser una fal·làcia sense cap base històrica.

Situem-nos en un moment clau de la nostra història: les dècades posteriors a la Guerra de Successió i la caiguda de Barcelona l'11 de setembre de 1714, i la instauració de la monarquia borbònica. Catalunya, com ja és prou sabut, va perdre la majoria dels seus drets i va ser sotmesa al centralisme borbònic.

El nou règim va voler, en el millor dels casos, obviar el Principat, territori deslleial, en l'aplicació de polítiques de desenvolupament econòmic. I això mentre a Madrid, seu de la cort reial i de les classes més poderoses, es posaven en marxa grans inversions en infraestructures i urbanisme, sobretot durant el regnat de Carles IV: enllumenat públic, parc del Retiro, Puerta de Alcalá, arranament de palaus, etc.

Segons l'historiador hispanista nord-americà David Ringrose, la població de Madrid, l'any 1750, estava formada en un 21% per terratinents, nobles i clergues. Aquestes elits improductives dominaven el 67% de les rendes. En canvi, només el 8,7% dels madrilenys exercien alguna feina mercantil o professional. Madrid, evidentment, es veia obligada a vampiritzar els recursos econòmics d'una Castella cada cop més empobrida.

En aquella mateixa època Barcelona ja era una de les ciutats comercials més important del Mediterrani, cercant mercats i oferint els seus productes més enllà de la decadent Castella. Durant la crisi agrària del 1763, uns 100.000 pagesos van fer cap a Barcelona. I tots ells van trobar-hi feina, sobretot a les fàbriques tèxtils.

Segons el prestigiós historiador britànic Jonh Lynch, hispanista i especialista en l'Edat Moderna, el model barceloní, basat en el treball i la creació de riquesa, es va estendre per la resta de poblacions catalanes, fins al punt que artesans i mestres s'anaven convertint en petits empresaris que anaven creant constantment nous llocs de treball.

El catedràtic sevillà especialista en l'Edat Moderna, Carlos Martínez Shaw, aporta una dada realment contundent: mentre l'any 1787 a Barcelona hi havia 235 *gentilhomes*, a Madrid hi havia 8.545 *hidalgos*, i això sense comptar el gran nombre de funcionaris reials i persones que per la seva categoria social no desenvolupaven cap feina productiva i només consumien recursos. A Barcelona en aquell moment ja es comptabilitzen 599 industrials que donaven feina a milers de catalans en fàbriques, comerços i factories.

És clar que la història ens demostra que l'esperit emprenedor i productiu català no és cap tòpic. Al contrari, és una realitat sobradament demostrada. A Catalunya ningú no li ha regalat mai res. La riquesa del país ha sortit exclusivament del treball de la seva gent i d'una cultura de l'esforç que es remunta molts segles enrere. Al final, tot plegat, m'ha fet recordar ara aquell petit plateret que els meus avis tenien penjat en una paret de la seva cuina amb la frase: «El bon català de les pedres en fa pa». Una frase, com veieu, plena de sentit.

